

МАКРОИКОНОМИЧЕСКА
ПРОГНОЗА
МАРТ 2023

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА

МАРТ 2023 Г.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Тримесечното издание на БНБ „Макроикономическа прогноза“ представя годишни прогнози за основни макроикономически показатели за България през текущата и следващите две години. Макроикономическата прогноза се изготвя от дирекция „Икономически изследвания и прогнози“ на БНБ и не е задължително да отразява вижданията на членовете на Управителния съвет на БНБ относно перспективите пред развитието на българската икономика. Информация за процедурата по изготвянето на прогнозата и технически пояснения по използвания макроикономически прогностичен модел могат да бъдат намерени в брой 4/2015 г. на публикацията „Икономически преглед“ в секцията „Прогностична дейност в БНБ“: http://bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_download/pub_r_f_2015_04_bg.pdf.

Публикацията „Макроикономическа прогноза“ (март 2023 г.) е представена на Управителния съвет на БНБ на заседанието му на 26 април 2023 г. В публикацията са използвани статистически данни и информация, налични към 31 март 2023 г. Публикуваните оценки и прогнози не следва да се считат за съвет или препоръка и всяко лице, ползващо представената информация, поема пълна отговорност за вземаните от него решения.

Българската народна банка, членовете на Управителния съвет на БНБ и служителите на БНБ, участвали в подготовката на тази публикация, не носят каквато и да е отговорност за използването на прогнозите, оценките и цялата останала информация в публикацията от страна на което и да е друго лице.

Материалът е достъпен за ползване на интернет страницата на БНБ в рубрика „Изследвания и публикации“, раздел „Периодични публикации“. Разрешава се възпроизвеждането на части от публикацията при изрично позоваване на източника.

Бележки, коментари и предложения можете да изпращате на адрес: Българска народна банка, дирекция „Икономически изследвания и прогнози“, пл. „Княз Александър I“ № 1, 1000 София.

© Българска народна банка, 2023 г.

1000 София, пл. „Княз Александър I“ № 1

Интернет страница: www.bnb.bg

Материалите са получени за редакционна обработка на 26 април 2023 г.

Информацията, публикувана в изданието, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изричното позоваване на източника.

ISSN 2738-7658 (онлайн)

СЪДЪРЖАНИЕ

РЕЗЮМЕ	5
ПРОГНОЗА ЗА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА 2023–2025 ГОДИНА	7
Външна среда	7
Икономическа активност в България	8
Платежен баланс	11
Пазар на труда	11
Паричен сектор	11
Инфлация	12
РЕВИЗИИ В ПРОГНОЗАТА.....	14
РИСКОВЕ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРОГНОЗАТА.....	16

ГРАФИКИ

- Ветрилообразна графика за очаквания годишен темп на изменение на реалния БВП..... 17
- Ветрилообразна графика за очаквания годишен темп на изменение на инфлацията в края на периода..... 18

ТАБЛИЦИ

- Ревизии в прогнозата за БВП и за инфлацията (4 април 2023 г. спрямо 12 януари 2023 г.)..... 15
- Прогноза за основните макроикономически показатели за периода 2023–2025 г. 19

Абревиатури и съкращения

БНБ	Българска народна банка
БВП	брутен вътрешен продукт
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕЦБ	Европейска централна банка
ИПЦ	Индекс на потребителските цени
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
САЩ	Съединени американски щати
ХИПЦ	хармонизиран индекс на потребителските цени

РЕЗЮМЕ

Прогнозата на БНБ за основни макроикономически показатели е изготвена към 4 април 2023 г. и се основава на допускания за развитието на международната конюнктура и за динамиката на цените на основни стокови групи на международните пазари към 16 март 2023 г. В прогнозата не се отчитат ефекти от потенциално допълнително ескалиране на военния конфликт в Украйна и влияние на политическата несигурност в България върху икономическата активност и инфлацията. В допълнение е направено допускане, че наблюдаваните в началото на март 2023 г. проблеми на финансовите пазари в САЩ и Швейцария няма да се разпространят и няма да доведат до негативни ефекти върху глобалната икономическа активност и икономическия растеж на България през прогнозния хоризонт.

Перспективите пред растежа на външното търсене на български стоки и услуги през 2023 г. се подобриха спрямо прогнозата от декември 2022 г. поради намаляването на рисковете от недостиг на енергийни доставки в Европа и наблюдаваното през последните месеци значително понижение на цените на енергийните суровини. Допусканията предполагат растежът на външното търсене на български стоки и услуги да се забави спрямо 2022 г. (6.6%) до 3.3% през 2023 г. и 2024 г. и до 3.5% през 2025 г. Според очакванията на пазарните участници, през 2023 г. цените в евро на международните пазари на всички основни групи суровини и особено на енергийните продукти ще се понижат спрямо предходната година, но повечето цени ще останат по-високи в сравнение с 2021 г. Допусканията предполагат, че през 2024 г. цените в евро на важните за България суровини ще се стабилизируют, а през 2025 г. ще нараснат средно с около 2.5%, водени от неенергийните суровини. Очакванията на пазарните участници за краткосрочните лихвени проценти в еврозоната са за повишение до третото тримесечие на 2023 г., последвано от постепенно понижение през останалата част от прогнозния хоризонт.

През 2023 г. очакваме растежът на реалния БВП да се забави съществено – до 1.0% спрямо 3.4% през 2022 г., което ще се определя най-вече от прехода от положителен към отрицателен принос на изменението на запасите в икономиката. Други фактори, които ще ограничават нарастването на икономическата активност в страната през 2023 г., са прогнозираното понижение на правителственото потребление в реално изражение, както и очакваното съществено забавяне на растежа на износа на стоки. За по-бавния растеж на износа на стоки ще допринасят както по-ниският растеж на външното търсене, така и специфични за България фактори. Фактор, който ще продължи да подкрепя в най-голяма степен икономическата активност през 2023 г., е очакваното нарастване на частното потребление. Инвестициите в основен капитал също се предвижда да допринасят положително за растежа на реалния БВП в съответствие със заложеното в прогнозата техническо допускане за профила на усвояване на средства от ЕС. Очакваме растежът на реалния БВП да се ускори до 3.2% през 2024 г., най-вече под влиянието на по-слабо отрицателните приноси на изменението на запасите и нетния износ, и до 4.1% през 2025 г. поради очаквано ускоряване на растежа на инвестициите.

Годишната инфлация, измерена чрез хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), се очаква да следва тенденция към плавно забавяне и да възлезе на 5.6% в края на 2023 г. (в сравнение с 14.3% в края на 2022 г.), а средногодишната инфлация да бъде 8.8%. Забавянето на инфлацията се предвижда да бъде резултат главно от поевтиняването на енергийните продукти и от формирането на базов ефект при другите основни групи стоки и услуги, при които в условията на запазващо се силно потребителско търсене се очаква фирмите да продължат да проявяват ниска склонност за пренасяне на понижението на международни цени на основни селскостопански и енергийни суровини (петрол, природен газ и електроенергия) върху крайните потребителски цени. Нарастването на разходите за труд на единица продукция се предвижда да продължи да бъде силен проинфлационен фактор. В резултат на това прогнозата за средногодишната базисна инфлация през текущата година е тя да се ускори спрямо 2022 г., като групата се очаква да има най-висок положителен принос за общата инфлация в края на 2023 г., следвана от групите на храните и стоките и услугите с административно определяни цени. В съответствие с техническите допускания за динамиката на цените на петрола и храните на международните пазари очакваме темпът на растеж на ХИПЦ да се забави до 3.4% в края на 2024 г. и да възлезе на 3.0% в края на 2025 г. В средносрочен план очакваме положителният принос на базисните компоненти за общата инфлация да остане значителен.

Рисковете пред прогнозата за растежа на реалния БВП се оценяват като балансирани за 2023 г., докато за 2024 г. и 2025 г. преобладават рисковете за реализиране на по-нисък растеж спрямо този в ба-

зисния сценарий. Рисковете за реализиране на по-ниска икономическа активност произтичат главно от повишената несигурност поради продължаващия военен конфликт в Украйна, както и от вероятността за по-висока и устойчива инфлация в глобален план, което би било предпоставка за по-бързо и по-голямо повишаване на лихвените проценти от водещите централни банки спрямо заложеното в базисния сценарий. Това от своя страна би могло да доведе до възобновяване и засилване на напрежението на международните финансови пазари, както и до засилване на степента на пренасяне на по-високите лихвени проценти върху паричните условия в България. В допълнение съществуват значителни рискове за по-бавно от заложеното в прогнозата изпълнение на инвестиционни проекти по Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) и за усвояване на европейски средства, различни от тези по НПВУ. В краткосрочен хоризонт растежът на реалния БВП на България е възможно да е по-висок при по-слабо от заложеното в прогнозата понижение на наличностите от запаси в икономиката и при по-слабо негативно въздействие на включените в базисния сценарий специфични за страната фактори, които се очаква да ограничават растежа на износа през 2023 г.

По отношение на прогнозата за инфлацията съществуват предимно рискове за по-силно нарастване на цените спрямо базисния сценарий за целия прогнозен хоризонт. Тези рискове са свързани с динамиката на цените на енергийните суровини и храните на международните пазари, със степента на пренасяне на промените в международните цени върху крайните потребителски цени, както и с възможността за допълнително засилване на връзката между разходите за труд на единица продукция и крайните потребителски цени. Други рискове произтичат от потенциално по-големи спрямо заложените в прогнозата увеличения на административно определяните цени.

ПРОГНОЗА ЗА ОСНОВНИТЕ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА 2023–2025 ГОДИНА

Външна среда

Прогнозата на БНБ за основни макроикономически показатели е изготвена към 4 април 2023 г. и се основава на допускания за развитието на международната конюнктура и за динамиката на цените на основни стокови групи на международните пазари към 16 март 2023 г. В прогнозата не се отчитат ефекти от потенциално допълнително ескалиране на военния конфликт в Украйна и влияние на политическата несигурност в България върху икономическата активност и инфлацията. В допълнение е направено допускане, че наблюдаваните в началото на март 2023 г. проблеми на финансовите пазари в САЩ и Швейцария няма да се разпространят и няма да доведат до негативни ефекти върху глобалната икономическа активност и икономическия растеж на България през прогнозния хоризонт.

Икономическият растеж в основните търговски партньори на България се забави значително през последното тримесечие на 2022 г., но забавянето бе по-слабо от очакваното. Перспективите пред растежа на външното търсене на български стоки и услуги през 2023 г. се подобриха спрямо прогнозата от декември 2022 г. поради намаляващите опасения за проблеми, свързани с осигуреността на енергийни доставки в Европа, наблюдаваното през последните месеци значително понижение на цените на енергийните суровини и очакванията за по-силно търсене от страна на Турция. Според допусканията растежът на външното търсене на български стоки и услуги ще се забави спрямо 2022 г. (6.6%) и ще възлезе на 3.3% през 2023 г. и 2024 г. и на 3.5% през 2025 г. Допусканията за динамиката на външното търсене за български стоки и услуги не отчитат потенциални негативни ефекти от проблемите

на финансовите пазари в САЩ и Швейцария от началото на март 2023 г., тъй като те се базират на най-актуалната прогноза¹ на Европейската централна банка (ЕЦБ), която включва информация за развитието на глобалната икономика към 16 февруари 2023 г. и информация за развитието на икономическата активност в еврозоната към 1 март 2023 г.

Допусканията за изменението на цените на енергийните суровини (суров петрол, природен газ, електроенергия)² и неенергийните суровини (метали³, храни⁴ и „други суровини“⁵)⁶ отчитат цените от сключени фючърсни договори на международните пазари към 16 март 2023 г., като от нача-

¹ За повече информация виж [макроикономическата прогноза на ЕЦБ](#) от март 2023 г.

² Допускането за динамиката на цената на петролните продукти за целия прогнозен хоризонт се основава на данни от фючърсни договори, които се търгуват на международните пазари. По отношение на природния газ също се използват цени на фючърсни договори за доставка до първото тримесечие на 2024 г. (включително), след което е направено техническо допускане, че цената се запазва без промяна на достигнатото ниво до края на 2025 г. Оценките за динамиката на цената на електроенергията са направени на база пазарна информация от сключени фючърсни договори на немския пазар, обхващащи периода до първото тримесечие на 2024 г. (включително), след което е направено техническо допускане, че цената се запазва без промяна на достигнатото ниво до края на 2025 г.

³ Включват стомана, мед, алуминий, олово, цинк, никел и калай, претеглени в съответствие с българските външнотърговски потоци.

⁴ Включват свинско месо, кафе, пшеница, царевича, ориз, соя, захар, какао, мляко и жив добитък, претеглени в съответствие с българските външнотърговски потоци.

⁵ Включват каучук, дървен материал и памук, претеглени в съответствие с българските външнотърговски потоци.

⁶ Използвани са фючърсни договори, сключени за търговията на съответните суровини на международните пазари, като налични данни има до края на първото тримесечие на 2024 г. За останалата част от прогнозния хоризонт няма налична публична информация за доставен обем и брой фючърсни сделки за тези суровини на международните пазари. Поради тази причина оценката за динамиката на цените е направена чрез отчитане на историческата им взаимовръзка с динамиката на глобалната търговия, заложена във външните допускания на прогнозата.

лото на войната в Украйна при тези цени се наблюдава висока колебливост.

Според очакванията на пазарните участници през 2023 г. цените в евро⁷ на международните пазари на всички основни групи суровини и особено на енергийните продукти ще се понижат спрямо предходната година, но повечето цени (най-вече на енергийните и хранителните продукти) ще останат по-високи в сравнение с 2021 г. Допусканията предполагат, че през 2024 г. цените в евро на важните за България суровини ще се стабилизируют, а през 2025 г. ще нараснат средно с около 2.5%, водени от неенергийните суровини.

За суровия петрол техническите допускания предполагат понижаване на цените в евро през целия прогнозен период, като спадът е най-силно изразен през 2023 г. Низходящият наклон на кривата на фючърсните договори, даващ индикации за поевтиняване на суровия петрол, е възможно да не отчита в пълна степен дългосрочните ефекти върху неговата цена от структурните промени, произтичащи от войната в Украйна и повишаването на геополитическото напрежение в световен план.⁸ В допълнение, след датата на финализиране на външните допускания бе обявено съкращаване на добива на петрол от участници в ОПЕК+ с общо над 1 млн. барела дневно⁹. Тези два фактора могат да бъдат разглеждани като предпоставка за реализиране на по-високи

⁷ Прогнозата за цените на суровините в евро се основава на техническо допускане за валутния курс на еврото към долара на САЩ, като за целия прогнозен хоризонт той се фиксира на средната стойност за януари и февруари 2023 г. и за последните десет дни към датата на изготвяне на допусканията за външната среда, която е 16 март 2023 г. В резултат от това техническо допускане еврото поскъпва спрямо долара с 1.5% през 2023 г.

⁸ Низходящият наклон на ценовата крива при фючърсните договори за суровини може да се обясни с пазарното състояние, наречено *backwardation* и означаващо имплицитното преимущество физически да се притежава една суровина за използване в бъдещ момент пред това, тя да бъде налична за използване след изпълнението на договор. Това означава, че в момента на сключване на фючърския договор икономическите агенти са склонни да дисконтират стойността на суровината, която трябва да бъде доставена в по-далечно бъдеще, като по този начин фючърската цена дава сигнал за поевтиняване на суровините в дългосрочен хоризонт, въпреки че е възможно тази ценова динамика да не се реализира на спот пазара и суровините да поскъпнат.

⁹ За повече информация виж [прессъобщението на ОПЕК](#) от 3 април 2023 г.

ценови нива на петролните продукти в средносрочен план спрямо заложеното в прогнозата. За цените в евро на природния газ и електроенергията на европейския пазар допусканията предполагат до средата на 2023 г. да продължи наблюдаваното понижение на верижна база, след което да последва слабо покачване до края на първото тримесечие на 2024 г. и стабилизиране на достигнатите равнища за останалата част от прогнозния хоризонт. При така описаните допускания се предполага, че цените в евро на енергийните продукти ще се понижат през всички години от прогнозния период с изключение на 2024 г., като понижението ще е най-голямо през 2023 г.

Допусканията за цените на неенергийните продукти в евро са за умерено понижаване през 2023 г., свързано вероятно най-вече с достигнатите през 2022 г. високи в исторически план ценови равнища и с опасенията на пазарните участници за по-слаб растеж на глобалната икономическа активност, което би ограничило търсенето на тези суровини. Най-съществено понижаване на цените в евро на неенергийните продукти на международните пазари през 2023 г. се очаква при храните. Според допусканията, през 2024 г. цените на неенергийните продукти в евро ще се стабилизируют, след което през 2025 г. ще се повишат в съответствие с растежа на глобалната икономическа активност и търговията.

Допусканията в прогнозата включват пазарните очаквания към 16 март 2023 г. за продължаващо повишение на краткосрочните лихвени проценти на паричния пазар в еврозоната до края на третото тримесечие на 2023 г., последвано от постепенно понижаване през останалата част от прогнозния период.

Икономическа активност в България

Наличните конюнктурни показатели¹⁰ за периода януари – февруари 2023 г. дават индикации за забавяне на верижния растеж

¹⁰ Имат се предвид показателите за доверието на потребителите, бизнес климата, индексите за производство в индустрията, за оборота в промишлеността и в търговията на дребно.

на икономическата активност в България. При отчитане на тези данни и описаните технически допускания прогнозираме през 2023 г. растежът на реалния БВП да се забави до 1.0% (спрямо 3.4% през 2022 г.), като по компоненти на разходите за крайно използване забавянето ще се определя най-вече от намаляването на натрупаните в икономиката запаси и в по-малка степен от прогнозирания спад на правителственото потребление в реално изражение. Отрицателният принос на изменението на запасите за динамиката на реалния БВП е в съответствие с отслабването на стимулите от страна на фирмите да поддържат високи наличности от суровини, материали и готови продукти вследствие на допусканото понижение на годишна база на цените в евро на голяма част от суровините на международните пазари и очакваното забавяне на глобалната икономическа активност и на растежа на българския износ на стоки. Очакваните по-ниски разходи на правителството за крайно потребление през 2023 г. отразяват заложен спад на разходите за междинно потребление след значителното им увеличение през 2022 г.¹¹ При прогнозата за правителственото потребление е използвано допускане за ограничена във времето продължителност на действието на Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет за 2022 г.¹² през текущата година, като са направени допълнителни технически допускания за динамиката на отделните компоненти, съставляващи потреблението на правителството. Същевременно растежът на възнагражденията в публичния сектор се очаква да се ускори, но това се отразява частично и върху прогнозата за годишния растеж на дефлатора на правителственото потребление, поради което по-високите възнаграждения допринасят

¹¹ Към момента на изготвяне на прогнозата не е налична разбивка за компонентите на правителственото потребление през четвъртото тримесечие на 2022 г. В макроикономическата прогноза е използвано допускане за отделните компоненти въз основа на информацията от Консолидираната фискална програма (КФП).

¹² Има се предвид Законът за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2022 г., обнародван в бр. 104 на „Държавен вестник“ от 30 декември 2022 г.

в ограничена степен за изменението на правителственото потребление в реално изражение през 2023 г. Очакваме приносът на нетния износ за изменението на реалния БВП да остане отрицателен през 2023 г. и в размер, сходен с този от предходната година, което се определя от прогнозиран по-слаб растеж на износа спрямо този на вноса на стоки и услуги. Растежът на износа на стоки през 2023 г. ще бъде ограничен както от допусканията за забавяне нарастване на търсенето на стоки и услуги от основните търговски партньори на България, така и от специфични за България фактори, свързани със забраната за износ към страни, различни от Украйна, на нефт и нефтопродукти, произведени от руски петрол¹³, както и с планирани ремонтни дейности в едни от най-големите предприятия в секторите на преработващата промишленост¹⁴ и производството на електроенергия¹⁵. Тези фактори се прогнозира да повлияят негативно и върху вноса на стоки, тъй като българският износ на петролни продукти и неблагородни метали се характеризира с висок дял на внесената добавена стойност¹⁶. В допълнение прогнозираното понижение на натрупаните в икономиката запаси, които също се характеризират с висок вносен компонент, е друг фактор, който се очаква да ограничава растежа на вноса на стоки в реално изражение и по този начин да намали отрицателния принос на нетния износ за изменението на БВП през 2023 г. Същевременно

¹³ Забраната е в сила от 5 февруари 2023 г. и е публикувана в „Официален вестник на Европейския съюз“ (L 322, 16.12.2022 г.). В текущата прогноза е запазен използваният подход в „Макроикономическа прогноза“ (декември 2022 г.) за оценяване на ефектите от забраната върху износа на петролни продукти.

¹⁴ През второто тримесечие на 2023 г. се очаква спад на преработените обеми на медна руда в едно от най-големите металургични предприятия в България поради извършване на ремонтни дейности. За повече информация относно ефектите върху износа на стоки виж „Макроикономическа прогноза“ (декември 2022 г.).

¹⁵ През 2023 г. АЕЦ „Козлодуй“ се очаква да работи с намалена мощност 70 дни (спрямо 50 дни през 2022 г.) поради планирани ремонтни дейности. За повече информация относно ефектите върху износа на стоки виж „Макроикономическа прогноза“ (декември 2022 г.).

¹⁶ Използваната чуждестранна добавена стойност в износа на петролни продукти и метали от България е оценена съответно на 81.1% и 58.5% спрямо 36.8% средно за износа на стоки и услуги. За оценката са използвани данни от таблици „ресурс-използване“ на ОИСП (TiVA database 2021) за 2018 г.

вътрешното търсене се предвижда да ускори темпа си на растеж през 2023 г., за което ще допринесе прогнозираното повишение на инвестициите в основен капитал след отчетения спад през 2022 г., както и запазващият се силен растеж на частното потребление. Нарастването на инвестициите в основен капитал е в съответствие със заложеното в прогнозата техническо допускане за профила на усвояване на средства от ЕС от страна както на частния, така и на публичния сектор. Очакваме растежът на публичните инвестиции да се определя от завършването на проекти през последната година от програмния период 2014–2020 г. и от допускането за започване на част от инвестиционните проекти по НПВУ през 2023 г. Същевременно, при отчитане на взетото на 12 януари 2023 г. решение¹⁷ от Народното събрание за задължаване на Министерския съвет да промени НПВУ в частта на сектор „енергетика“, е направена промяна в допусканията за профила на усвояване на средствата по плана, като реализирането на част от инвестициите за периода 2023–2024 г., заложи в прогнозата на БНБ от декември 2022 г., е изместено в края на прогнозния хоризонт. Предвижда се през 2023 г. инвестициите на частния сектор, които не са свързани със съфинансиране и грантове по НПВУ, да се запазят на нивото си от предходната година в условията на повишена несигурност, отслабване на перспективите пред растежа на външното търсене и влошаване на условията за финансиране. Фактори, които ще подкрепят частното потребление, са прогнозираното ускоряване на растежа на реалния располагаем доход на домакинствата в условията на очаквано покачване на доходите от труд в реално изражение, растеж на нетните фискални трансфери към домакинствата и на потребителските кредити, както и запазващата се слаба склонност към спестяване на домакинствата в условията на все още ниски номинални лихвени проценти. В резултат на такова развитие се предвижда частното потребление да бъде компонентът на БВП с най-висок положите-

¹⁷ За повече информация виж [решението](#) на Народното събрание за задължаване на Министерския съвет да промени Плана за възстановяване и устойчивост в част „енергетика“.

лен принос за растежа на икономическата активност през 2023 г.

Прогнозираме растежът на икономическата активност да се ускори до 3.2% през 2024 г. и до 4.1% през 2025 г., като за по-високия растеж на реалния БВП през 2024 г. ще допринесе свиването на отрицателните приноси на изменението на запасите и на нетния износ. Намалването на отрицателния принос на нетния износ е следствие от прогнозираното ускоряване на растежа на износа на стоки в съответствие с техническото допускане за динамиката на външното търсене и приключването на ремонтните дейности, ограничаващи износа на българската икономика през 2023 г. Ускоряването на икономическия растеж през 2025 г. ще се определя най-вече от динамиката на инвестициите в основен капитал, които се очаква да бъдат подкрепяни от изпълнението на проекти, финансирани със средства по НПВУ.¹⁸ Разходите за крайно потребление се предвижда да нарастват с ускоряващ се темп през периода 2024–2025 г., за което ще допринесе прогнозираното повишение на правителственото потребление вследствие на допусканото преустановяване на спада на междинното потребление на правителството след 2023 г. Макар да очакваме слабо забавяне на растежа на частното потребление, този компонент на БВП ще продължи да нараства с висок темп и да има най-голям положителен принос за повишението на икономическата активност през 2024 г. и 2025 г. Процесите в развитието на пазара на труда имат водеща роля за прогнозираната динамика на частното потребление, тъй като очакваното задълбочаване на недостига на работна сила за фирмите ще оказва натиск за покачване на доходите от труд с темп, по-висок от този на производителността на труда и инфлацията. Прогнозираме изменението на запасите през периода 2024–2025 г. да има малък отрицателен принос за растежа на реалния БВП, което отразява очакваното понижение

¹⁸ Очакваното придобиване на нови бойни самолети за военновъздушните сили на Република България се очаква да бъде друг фактор, който да подкрепя растежа на инвестиционната активност през 2025 г. В прогнозата придобиването на бойните самолети има неутрален принос за растежа на реалния БВП, тъй като разходите за придобиването им са отчетени с еднакъв размер в инвестициите на правителството и във вноса на стоки.

на натрупаните през 2021 г. и 2022 г. запаси от фирмите до техните средни нива в исторически план.

Платежен баланс

Очакваме салдото по текущата сметка на платежния баланс да остане близо до нула процента от БВП през целия прогнозен хоризонт. Прогнозираме търговският дефицит през периода 2023–2025 г. да се свие като процент от БВП спрямо нивото си от 2022 г. и да възлезе на 3.6% от БВП през 2025 г., за което ще допринасят най-вече благоприятните условия на търговия. Същевременно очакваме излишъкът по търговията с услуги като процент от БВП през прогнозния хоризонт да се повиши в известна степен в сравнение с 2022 г., като за това ще допринасят продължаващото възстановяване на туристическите посещения в страната след пандемията от *COVID-19*, силният растеж на износа на компютърни и информационни услуги и прогнозираното по-силно нарастване на цените на износа на услуги спрямо тези на вноса. Предвид очакванията за продължаващо покачване на лихвените проценти през текущата година и ускоряване на икономическия растеж след 2023 г. очакваме дефицитът по статия „първичен доход, нето“ като процент от БВП да нарасне постепенно през периода 2023–2025 г. спрямо равнището си от 2022 г. поради по-големите изходящи плащания на дивиденди към нерезиденти. Според прогнозата излишъкът по статия „вторичен доход, нето“ ще се понижи постепенно като процент от БВП в периода 2023–2025 г. най-вече по линия на входящите трансфери към сектор „държавно управление“. През целия прогнозен хоризонт очакваме значително нарастване на излишъка по капиталовата сметка като процент от БВП спрямо нивото от 2022 г. поради допускането за увеличаване на входящите капиталови трансфери по НПВУ.

Пазар на труда

През 2023 г. се очаква повишението на заетостта да бъде ограничено от забавянето на икономическия растеж в страната и броят на заетите лица да остане близо до отчетения през 2022 г. Прогнозираното нарастване на икономическата активност

през останалата част от прогнозния период ще има благоприятно влияние върху пазара на труда, но заетостта се очаква да се повиши съвсем слабо – с 0.1% през 2024 г. и с 0.2% през 2025 г., поради неблагоприятните демографски тенденции в страната, които водят до спад на населението в трудоспособна възраст. По-високият растеж на БВП и намалението на населението в трудоспособна възраст ще направят отражение в плавното понижаване на коефициента на безработица от 3.5% през 2023 г. до 2.6% през 2025 г. Същевременно растежът на реалната производителност на труда се очаква да се забави до 0.9% през 2023 г., след което да достигне 3.2% през 2024 г. и 3.9% през 2025 г. в съответствие с прогнозираната динамика на икономическата активност и ограниченото нарастване на заетите лица. Прогнозираното забавяне на инфлацията се очаква да доведе до по-слаб растеж на компенсацията на един нает през прогнозния период спрямо отчетения през 2022 г. В същото време затегнатите условия на пазара на труда ще продължат да оказват натиск за по-висок реален растеж на заплатите спрямо повишението на производителността на труда, като по този начин ще допринасят за нарастването на реалния разполагаем доход на домакинствата, но и на разходите за труд на единица продукция на фирмите. Очакваме номиналните разходи за труд на единица продукция да се повишат с 11.6% през 2023 г., след което растежът им да се забави до 5.6% през 2024 г. и 5.2% през 2025 г. в резултат на по-високата производителност при по-умерено нарастване на заплатите.

Паричен сектор

При съществуващия режим на паричен съвет в България започналият и засилващ се процес по затягане на паричната политика от страна на големите централни банки, и в частност от ЕЦБ, е предпоставка за повишаване на лихвените проценти както по депозитите, така и по кредитите в страната. Предприетите от ЕЦБ повишения на основните лихвени проценти в еврозоната от втората половина на 2022 г. бяха пренесени бързо върху лихвените проценти по сключените сделки на

междубанковия паричен пазар в България. Същевременно в условията на запазващ се значителен приток на привлечен ресурс, висока ликвидност и силна конкуренция в банковия сектор, степента и скоростта на пренасяне върху лихвените проценти по депозитите и кредитите остава силно ограничена. Въз основа на пазарните очаквания за по-нататъшно затягане на паричните условия в еврозоната очакваме започналата постепенна тенденция към покачване на лихвените проценти по кредитите и депозитите да се засили и те да достигнат най-високите си стойности в средата на 2024 г., след което да се стабилизируют на достигнатите нива.

Прогнозираното повишаване на лихвените проценти по депозитите и продължаващото нарастване на заплатите ще допринасят за запазване на сравнително висок темп на растеж на депозитите на неправителствения сектор в банковата система през прогнозния хоризонт. Същевременно очакваното забавяне на темпа на увеличение на печалбите на фирмите в секторите, свързани с производство и разпределение на енергийни продукти, ще оказва влияние за забавяне на темпа на нарастване на депозитите на нефинансовите предприятия. Очаква се растежът на кредита за частния сектор да се забави от 12.5% на годишна база в края на 2022 г. до 6.4% в края на 2023 г. и до 4.7% през 2024 г. За тази динамика ще допринася прогнозираното повишение на номиналните лихвени проценти по кредитите в съчетание с очакваното постепенно отслабване на инфлационния натиск, слабата инвестиционна активност на фирмите, която не е свързана със съфинансиране и грантове по НПВУ, както и очакваното намаление на търсенето на банков ресурс от страна на фирмите за оборотни средства и запаси. Потенциален ограничаващ ефект върху кредитната активност от страна на предлагането се очаква да имат обявените от БНБ повишения на антицикличния капиталов буфер до 1.5%, в сила от 1 януари 2023 г., и до 2.0%, в сила от 1 октомври 2023 г. Известно ускоряване на годишния растеж на кредита се предвижда през 2025 г., подкрепено от ускоряването на икономическия растеж в страната.

Инфлация

Прогнозата за инфлацията, измерена чрез изменението на ХИПЦ, за периода 2023–2025 г. зависи в голяма степен от заложените технически допускания както за динамиката на цените на основни хранителни и енергийни продукти на международните пазари, така и за действието на прилаганите фискални мерки за подпомагане на домакинствата и фирмите. На базата на информацията, налична към 31 март 2023 г., в прогнозата са заложили следните правителствени мерки: увеличаване на акцизната ставка на тютюневите изделия съгласно Закона за акцизите и данъчните складове¹⁹; възстановяване на стандартната ставка от 20% на ДДС за доставка на централно отопление и природен газ от 1 юли 2023 г.²⁰; удължаване до 31 декември 2023 г. на срока на действие на намалените ставки на ДДС за доставка на хляб и брашно и за ресторантьорски и кетъринг услуги в размер съответно на 0% и 9%²¹. В прогнозата е направено допускане, че мярката за предоставяне на компенсация за стопанските потребители на електроенергия²² ще продължи да бъде в сила през целия прогнозен хоризонт в съответствие с външните допускания, които предполагат трайно задържане на цената на електрическата енергия над определения за компенсацията праг.

Прогнозираме годишната инфлация да следва тенденция към забавяне и да възлезе на 5.6% в края на 2023 г. (при интервал

¹⁹ Акцизният календар бе приет със [Закона за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, обнародван в бр. 100 на „Държавен вестник“ от 16 декември 2022 г.](#)

²⁰ Срокът на действие до 1 юли 2023 г. на намалената ставка от 9% беше приет в [Закона за данък върху добавената стойност, обнародван в бр. 52 на „Държавен вестник“ от 5 юли 2022 г.](#)

²¹ Периодът на действие на намалената ставка на ДДС беше удължен до края на 2023 г. със [Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху добавената стойност.](#)

²² Компенсацията е в размер на 100% от разликата между цената на електроенергията на Българската независима енергийна борса и ревизириания праг от 200 лв. (през втората половина на 2022 г. прагът бе 250 лв.) и срокът ѝ бе удължен до 31 декември 2023 г. За повече информация виж следните две решения на Народното събрание:

<https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?sessionId=C9CBE963EA64B1DEB25B614E75BCD7BB?idMat=180034> и <https://dv.parliament.bg/DVWeb/showMaterialDV.jsp?idMat=181202>.

от 1.7% до 10.6% при 60% вероятност). Основните фактори, които се очаква да допринесат за понижаването на инфлацията, ще бъдат проявяването на базов ефект от високите темпове на нарастване на цените през 2022 г. и допусканият спад на цените в евро на енергийните и хранителните продукти на международните пазари през 2023 г. С оглед на последните отчетни данни за инфлацията при потребителските цени към февруари 2023 г. очакваме в условията на запазващо се силно потребителско търсене пренасянето на по-ниските международни цени на основни енергийни и неенергийни суровини върху цените на хранителните и базисните компоненти в България да продължи да се осъществява със закъснение и в непълна степен, като инфлацията в тези групи ще остане по-устойчива, отколкото предполагаем външните допускания. По компоненти на ХИПЦ най-голям принос за инфлацията в края на 2023 г. прогнозираме да има групата на услугите, следвана от нехранителните стоки и храните. Административно определяните цени и тютюневите изделия също се очаква да имат сравнително висок положителен принос за общата инфлация към декември 2023 г. главно поради включените в прогнозата повишения на акцизните ставки на тютюневите изделия в съответствие с приетия акцизен календар. Средногодишната инфлация през 2023 г. се очаква да се задържи на високо ниво (8.8%), като за това ще допринесе натискът по линия на производствените разходи вследствие на проявяващи се забавени и вторични ефекти от по-високите международни цени на основни енергийни и селскостопански продукти през 2022 г. и от нарастването на разходите на фирмите за труд предвид недостига на работна сила. Очакваме средногодишната базисна инфлация през 2023 г. да се ускори спрямо 2022 г.

Прогнозираме темпът на нарастване на потребителските цени да се забави до 3.4% в края на 2024 г. (при интервал от -1.4% до 9.2% при 60% вероятност) и до 3.0% в края на 2025 г. (при интервал от -2.6% до 11.0% при 60% вероятност), като такава развитие отразява заложената в техническите допускания динамика на цени-

те на хранителни и енергийни суровини на международните пазари. Очакваме базисните компоненти и хранителните продукти да продължат да имат най-голям положителен принос за инфлацията през 2024 г. и 2025 г. в съответствие с прогнозираното запазване на силно потребителско търсене в страната, продължаващото увеличение на разходите за труд на единица продукция и допусканията за поскъпване на промишлените стоки в основните търговски партньори на България и на хранителните суровини на международните пазари през 2025 г. През 2024 г. и 2025 г. в прогнозата е заложено повишение на административно определяните цени в съответствие с прогнозираната динамика на разходите за труд на фирмите, като изключение от този подход е направено за регулираната цена на централното газоснабдяване, за която е допуснато, че ще следва динамиката на цената на природния газ на международните пазари. В допълнение са отразени приетите с акцизния календар увеличения на цените на тютюневите изделия и поскъпване на услугите за доставка на вода и канализационни услуги в съответствие с прогнозните им стойности в одобрените от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) през 2022 г. бизнес планове за развитието на ВиК дружествата в страната²³.

²³ За повече информация виж [прессъобщението](#) на КЕВР от 30 декември 2022 г.

РЕВИЗИИ В ПРОГНОЗАТА

В сравнение с [макроикономическата прогноза от декември 2022 г.](#) текущите очаквания са за по-висок растеж на реалния БВП през 2023 г. и 2025 г., докато прогнозата за растежа през 2024 г. е без промяна.

Ревизията в посока по-висок растеж на реалния БВП през 2023 г. е в размер на 0.6 процентни пункта и се дължи главно на прогнозирания по-малък отрицателен принос на нетния износ и на по-голямото нарастване на частното потребление. Основните фактори за по-високия растеж на частното потребление през 2023 г. са постъпилите нови отчетни данни, възходящата ревизия на растежа на заплатите в частния и публичния сектор за 2023 г., както и прогнозираното увеличение на заетостта (спрямо слаб спад в предходната прогноза). Ревизията на нетния износ се дължи главно на прогнозиран растеж през 2023 г. на износа на стоки (спрямо спад в прогнозата от декември 2022 г.) и отразява по-благоприятните допускания за развитието на външната среда и за външното търсене на български стоки и услуги. Тези ревизии в компонентите на БВП са само частично компенсирани от прогнозирания по-голям отрицателен принос на изменението на запасите, по-нисък растеж на инвестициите в основен капитал и прогнозирания отрицателен принос на правителственото потребление в текущата прогноза (при неутрален принос на този компонент в макроикономическата прогноза от декември 2022 г.). Изменението на запасите в текущата прогноза се очаква да има по-голям отрицателен принос за динамиката на реалния БВП през 2023 г., което се определя от постъпилите нови отчетни данни за поведението на фирмите в края на 2022 г., както и от промените в допусканията за динамиката на международните цени на основни суровини, предполагащи по-ниски цени на всички основни групи спрямо прогнозата от декември 2022 г. Ревизията в инвестициите отразява направените промени в техническите допускания за про-

фила на усвояване на средствата по НПВУ, свързани с изместване на изпълнението на част от проектите по плана към края на прогнозния хоризонт. Ревизията на реалното правителствено потребление отразява главно очакванията за по-висок растеж на дефлатора на правителственото потребление през 2023 г. в текущата прогноза спрямо макроикономическата прогноза от декември 2022 г.

Прогнозата за растежа на икономическата активност през 2024 г. е без промяна спрямо макроикономическата прогноза през декември 2022 г., което отразява извършени ревизии в компонентите на БВП с взаимно компенсиращ се ефект. По-конкретно, в текущата прогноза растежът на инвестициите в основен капитал е малко по-висок през 2024 г., което се дължи на промени в допусканията за изпълнението на проекти, финансирани със средства по НПВУ. Приносът на запасите през 2024 г. е ревизиран в посока по-малък отрицателен размер, тъй като в текущата прогноза очакваният процес по намаляване на натрупаните в икономиката наличности от суровини, материали и готови продукти протича основно през 2023 г. В същото време растежът на частното потребление през 2024 г. е понижен в резултат главно на низходяща ревизия на темпа на нарастване на реалния разполагаем доход на домакинствата в текущата прогноза спрямо тази от декември 2022 г. Растежът на потреблението на сектор „държавно управление“ през 2024 г. също е по-нисък спрямо предходната прогноза, което се определя от прогнозата за по-висок дефлатор на правителственото потребление и отразява извършената възходяща ревизия при базисната инфлация. По отношение на нетния износ очакванията са този компонент да има слаб отрицателен принос за изменението на реалния БВП през 2024 г. спрямо положителен принос в предходната прогноза. Това се дължи най-вече на направените ревизии в посока по-нисък растеж на износа в съответствие с промените в допусканията за динамиката на външното

търсене и на по-силен внос предвид по-високия растеж на инвестициите и по-малкото понижение на запасите през годината.

За 2025 г. растежът на реалния БВП е повишен с 0.6 процентни пункта, което се дължи на прогнозиран по-висок растеж на инвестициите в основен капитал и на по-нисък отрицателен принос на изменението на запасите спрямо макроикономическата прогноза от декември 2022 г. По-високото ниво на инвестициите в основен капитал в текущата прогноза се определя едновременно от частния и от правителствения сектор и се дължи главно на направените промени в допусканията за профила на изпълнение на капиталовите разходи по НПВУ²⁴.

Прогнозата за инфлацията в края на 2023 г. е ревизирана в посока по-висок растеж на потребителските цени (с 1.4 процентни пункта), което се определя главно от съществената ревизия към по-висока инфлация в групата на храните. Годишните темпове на изменение на цените на базисните компоненти и енергийните продукти са ревизирани съответно в посока по-висок

растеж и по-нисък спад в края на 2023 г. спрямо макроикономическата прогноза от декември 2022 г., с което тези групи също допринасят положително за ревизията на общата инфлация. Извършените ревизии отразяват постъпилите отчетни данни за темпа на изменение на ХИПЦ в България от началото на 2023 г., които показват по-ниска от очакваната степен на пренасяне на международните цени на основните суровини върху инфлацията при храните. Основните фактори за ревизията на инфлацията при базисните компоненти са прогнозираното по-голямо нарастване на разходите за труд на единица продукция и по-висок растеж на частното потребление. Спрямо прогнозата от декември 2022 г. инфлацията в края на 2024 г. е повишена с 0.1 процентни пункта, като най-голяма положителна ревизия е направена при групите на услугите и нехранителните стоки. Същевременно прогнозираната инфлация в групата на храните е понижена вследствие на ревизията в техническите допускания за цените на храните в евро на международните пазари. За 2025 г. очакванията за общата инфлация при потребителските цени в България остават без промяна спрямо прогнозата от декември 2022 г.

²⁴ За повече информация виж тук раздел „Икономическа активност в България“.

Ревизии в прогнозата за БВП и за инфлацията (4 април 2023 г. спрямо 12 януари 2023 г.)

Годишен темп на изменение, %	Прогноза към 4 април 2023 г.				Прогноза към 12 януари 2023 г.				Ревизия (процентни пунктове)			
	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.
БВП по постоянни цени	3.4	1.0	3.2	4.1	3.4	0.4	3.2	3.5	0.0	0.6	0.0	0.6
Частно потребление	4.8	4.9	4.2	4.1	4.0	3.3	4.4	4.2	0.8	1.6	-0.2	-0.1
Правителствено потребление	6.5	-2.2	1.4	3.0	6.5	0.0	1.9	3.0	0.0	-2.2	-0.5	0.0
Брутно образуване на основен капитал	-4.3	10.2	1.9	14.6	-4.6	11.1	1.8	12.2	0.3	-0.9	0.1	2.4
Износ на стоки и услуги	8.3	1.4	4.5	3.9	8.4	-0.4	4.8	4.4	-0.1	1.8	-0.3	-0.5
Внос на стоки и услуги	10.5	2.8	4.1	5.5	11.1	2.9	4.0	5.9	-0.6	-0.1	0.1	-0.4
ХИПЦ в края на периода	14.3	5.6	3.4	3.0	14.3	4.2	3.3	3.0	0.0	1.4	0.1	0.0
Базисна инфлация	11.9	8.3	5.9	4.2	11.6	7.9	5.5	4.1	0.3	0.4	0.4	0.1
Енергийни продукти	15.9	-3.1	-0.4	-1.7	17.5	-5.8	-0.3	-1.8	-1.6	2.7	-0.1	0.1
Храни	25.0	5.9	1.8	3.8	25.9	2.0	2.1	3.8	-0.9	3.9	-0.3	0.0
Стоки и услуги с административно определяни цени и тютюневи изделия	6.9	2.9	1.6	1.5	6.0	2.9	1.6	1.5	0.9	0.0	0.0	0.0

Източник: БНБ.

РИСКОВЕ ПРЕД РЕАЛИЗИРАНЕТО НА ПРОГНОЗАТА

Базисният сценарий на прогнозата се характеризира с много висока несигурност за измененията във външната среда, дори и в краткосрочен план, в резултат на продължаващия военен конфликт между Русия и Украйна и наблюдаваните в началото на март 2023 г. проблеми на финансовите пазари в САЩ и Швейцария. Допълнителна несигурност пред текущата прогноза произтича от политическата ситуация в страната, която се проявява в отсъствие на приет държавен бюджет за 2023 г. и на средносрочна бюджетна прогноза, поради което динамиката на правителствени разходи през прогнозния период може да бъде обоснована главно с технически допускания. При отчитане на заложените в базисния сценарий допускания оценяваме рисковете пред прогнозата за растежа на реалния БВП като балансиран за 2023 г., докато за 2024 г. и 2025 г. преобладават рискове за реализиране на по-нисък растеж на реалния БВП на България.

Рисковете за реализиране на по-ниска икономическа активност произтичат главно от повишената несигурност поради продължаващия военен конфликт в Украйна и вероятността от задълбочаване на затрудненията при функционирането на регионалните вериги за доставки, както и от вероятността международните цени на основни суровини да се задържат на по-високо равнище за по-продължителен период от време спрямо заложеното в базисния сценарий. По-висока и устойчива инфлация в глобален план е възможно да предизвика по-бързо и по-силно повишаване на лихвените проценти от водещите централни банки спрямо базисния сценарий, което би могло да доведе до възобновяване и засилване на напрежението на международните финансови пазари, а също така и до засилване на степента на пренасяне на по-високите лихвени проценти върху паричните условия в България. Това от своя страна е предпоставка за по-ниска кредитна и икономи-

ческа активност в страната. Значителен риск пред реализирането на прогнозата за икономическата активност произтича от политическата несигурност в страната и от възможността за по-бавно изпълнение на инвестиционните проекти по НПВУ и по-бавно усвояване на европейски средства, различни от тези по НПВУ, спрямо времевия профил, заложен в базисния сценарий. В краткосрочен хоризонт растежът на реалния БВП в България е възможно да е по-висок при по-слабо от заложеното в прогнозата понижение на наличностите от запаси в икономиката и при по-слабо негативно въздействие на включените в базисния сценарий специфични за страната фактори, които се очаква да ограничават растежа на износа през 2023 г.

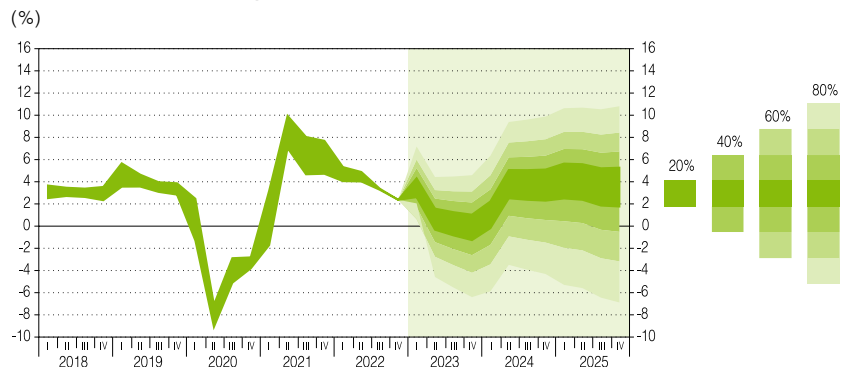
Несигурността по отношение на прогнозата за даден показател може да бъде илюстрирана графично чрез ветрилообразна графика. Линиите на графиката, оцветени с определен цвят, задават интервал, в който с определена вероятност се очаква да попадне реализацията на прогнозираната величина²⁵ (за повече подробности

²⁵ Ветрилообразната графика е конструирана на базата на така нареченото асиметрично експоненциално разпределение. За представянето на преценката на екипа, изготвящ прогнозата, относно несигурността на прогнозните стойности, е необходимо да се направи оценка съответно на *общата несигурност за прогнозата* (чрез определяне на дисперсията σ на разпределението) и на така наречената *баланс на рисковете* (чрез определяне на параметъра за асиметрия ν на разпределението), който показва в каква посока се счита за по-вероятно реализираната стойност да се отклони от прогнозната. Балансът на рисковете се определя субективно от изготвящите прогнозата въз основа на възможни промени в структурата на икономиката, неточности в наличната информация към момента на изготвяне на прогнозата, несъвършенства в използваните методи за прогнозиране, предстоящи решения по икономическата политика и други. За определянето на общата несигурност пред прогнозата се използват исторически данни за средния размер на допуснатата прогнозна грешка от експертите на БНБ при изготвяне на предходни прогнози. В текущо конструираните ветрилообразни графики прогнозната грешка е завишена с 40% за първите две години и с 50% за третата година спрямо обичайното. За повече информация относно изготвянето на ветрилообразната графика виж акцент „Измерване и представяне на несигурността при прогнозирането на икономически показатели“ в „Икономически преглед“ (брой 1/2012 г.).

виж бележката към следващата графика). Обичайно всеки такъв интервал се разширява с увеличаване на прогнозния хоризонт, което отразява нарастващата несигурност по отношение на по-далечното бъдеще. Средната лента на графиката, отбелязана с най-тъмен цвят, включва базисния сценарий за годишното изменение на реалния БВП, като според построеното разпределение вероятността действителната величина да попадне в тази лента е 20% за всяко от тримесечията. Поради завишената несигурност, произтичаща от бъдещата динамика на лихвените проценти, войната в Украйна и политическата ситуация в България, интервалът на несигурност в текущата прогноза е по-широк от обичайното, дори и в краткосрочен хоризонт, което е видно от профила на ветрилообразната графика още от първото тримесечие на 2023 г. Според илюстрираното вероятно разпределение за 2023 г. с 60% вероятност годишният темп на изменение на реалния БВП се очаква да е в интервала от -2.8% до 3.7%.

Рисковете по отношение на реализирането на прогнозата за инфлацията се оценяват като ориентирани към по-силен растеж на крайните потребителски цени спрямо базисния сценарий за целия прогнозен хоризонт. Такива рискове произтичат от потенциалното реализиране на по-високи от заложените в техническите допускания цени на енергийните и хранителните суровини на международните пазари. По-висока инфлация при стоките и услугите с административно определяни цени може да се реализира и при възможни промени в регулираните цени на електроенергията, ВиК услугите и топлинната енергия за битови потребители с оглед на трайно повишените разходи за тяхното производство. Допълнителен фактор в посока по-висока

Ветрилообразна графика за очаквания годишен темп на изменение на реалния БВП

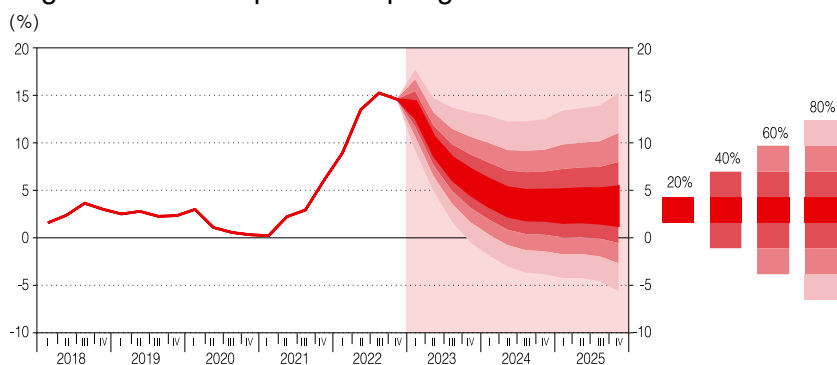

Забележка: На графиката е показана историческата серия и прогнозата за годишния растеж на реалния БВП по сезонно неизгладени данни. Ветрилообразната графика представя експертните възгледи на изготвилите прогнозата за несигурността по отношение на прогнозираната величина на база вероятно разпределение. В отчетния период са показани ревизиите на оценките за растежа на БВП, като по-скорошните отчетни периоди са ревизирани по-малък брой пъти и съответно ивицата се стеснява. Средната лента на графиката за прогнозната част, отбелязана с най-тъмен цвят, включва централната прогноза, а според построеното разпределение вероятността действителната величина да попадне в тази лента е 20% за всяко от тримесечията. Ако към средната лента се прибавят съседните ленти от двете ѝ страни (в еднакъв по-светъл цвят), то общо се покриват 40% от вероятностната маса. Така с добавянето на всяка двойка ленти в еднакъв цвят вероятността стойността да попадне там се увеличава с по 20 процентни пункта, докато се стигне до 80%. Вероятността реализираната стойност да не попадне в оцветената част от графиката според избраното разпределение е 20%.

Източник: БНБ.

от прогнозираната инфлация е евентуалното по-бавно и ограничено пренасяне на заложените във външните допускания понижения на международните цени на суровините през 2023 г. върху потребителските цени на хранителните и енергийните продукти предвид силното потребителско търсене в страната. Евентуално по-силно и често индексирание на заплатите и социалните плащания с инфлацията спрямо заложеното в базисния сценарий, включително заради недостига на работна сила и политическия цикъл в страната, би повишило допълнително растежа на частното потребление и на разходите за труд на единица продукция, което е предпоставка за по-висока степен на прехвърляне на производствените разходи върху крайните потребителски цени. Допълнителен проинфлационен риск в средносрочен период произтича от евентуалното прекратяване на действието на мярката за компенсация на стопанските потребители на електроенергия, която бе удължена до 31 декември 2023 г. и за която е направено допускане, че ще действа през целия прогнозен хоризонт. Ветрилообразната графика за инфлацията показва, че с 60% вероятност годишната инфлация при потребителските цени в края на 2023 г. ще бъде в интервала от 1.7% до 10.6%.

Ветрилообразна графика за очакваната инфлация на годишна база в края на периода

Забележки: Ветрилообразната графика представя експертните възгледи на изготвилите прогнозата за несигурността по отношение на прогнозираната величина на база вероятностно разпределение. Средната лента на графиката, отбелязана с най-тъмен цвят, включва централната прогноза, а според построеното разпределение вероятността действителната величина да попадне в тази лента е 20% за всяко от тримесечията. Ако към средната лента се прибавят съседните ленти от двете ѝ страни (в еднакъв по-светъл цвят), то общо се покриват 40% от вероятностната маса. Така с добавянето на всяка двойка ленти в еднакъв цвят вероятността стойността да попадне там се увеличава с по 20 процентни пункта, докато се стигне до 80%. Вероятността реализираната стойност да не попадне в оцветената част от графиката според избраното разпределение е 20%.

Източник: БНБ.

Прогноза за основните макроикономически показатели за периода 2023–2025 г.

(%)

	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Годишен темп на изменение				
БВП по постоянни цени	3.4	1.0	3.2	4.1
Частно потребление	4.8	4.9	4.2	4.1
Правителствено потребление	6.5	-2.2	1.4	3.0
Брутно образуване на основен капитал	-4.3	10.2	1.9	14.6
Износ на стоки и услуги	8.3	1.4	4.5	3.9
Внос на стоки и услуги	10.5	2.8	4.1	5.5
ХИПЦ в края на периода				
Базисна инфлация	11.9	8.3	5.9	4.2
Енергийни продукти	15.9	-3.1	-0.4	-1.7
Храни	25.0	5.9	1.8	3.8
Стоки и услуги с административно определени цени и тютюневи изделия	6.9	2.9	1.6	1.5
Заетост				
Разходи за труд на единица продукция	16.0	11.6	5.6	5.2
Производителност на труда	2.1	0.9	3.2	3.9
Равнище на безработица (дял от работната сила, %)	4.3	3.5	2.9	2.6
Вземания от неправителствения сектор				
Вземания от предприятия ¹	10.2	4.8	3.5	3.8
Вземания от домакинства	14.6	8.3	6.5	7.0
Депозити на неправителствения сектор	14.3	10.4	8.4	7.5
Процент от БВП				
Текуща сметка на платежния баланс	-0.7	-0.2	0.4	-0.3
Търговски баланс	-5.8	-4.4	-3.3	-3.6
Услуги, нето	6.3	6.6	6.7	6.5
Първичен доход, нето	-2.9	-4.1	-4.4	-4.4
Вторичен доход, нето	1.7	1.6	1.3	1.1
Годишен темп на изменение				
Външни допускания				
Външно търсене	6.6	3.3	3.3	3.5
Средногодишна цена на петрол тип „Брент“ (в долари)	41.7	-18.7	-5.7	-5.0
Средногодишна цена на неенергийни продукти (в долари) ²	4.5	-0.5	0.2	3.3
Цена на петрол тип „Брент“ в края на периода (в долари)	11.0	-10.2	-5.5	-4.7
Цена на неенергийни продукти в края на периода (в долари)	-2.0	3.4	3.3	3.3

¹ Данните се отнасят за нефинансовите предприятия.

² Цените на неенергийните продукти са претеглени спрямо структурата на българския внос на стоки.

Източник: БНБ.

ISSN 2738-7658 (онлайн)

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ